

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 52/2019-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duřu prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a. s., Hodžova 11, Žilina, IČO 31 575 951, zastúpenej spoločnosťou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 4 CoE 73/2015-135 z 29. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a. s.,
n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Rekapitulácia ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 5. februára 2019 na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť spoločnosti Prima banka Slovensko, a. s., Hodžova 11, Žilina, IČO 31 575 951 (ďalej len „sťažovateľka“), z 27. apríla 2017 vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 4 CoE 73/2015-135 z 29. novembra 2016.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Rudolfovi Tkáčikovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 nemala ústavná sťažnosť prideleného sudcu spravodajcu. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je podľa čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom IV. senátu ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu), a preto bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľky rozhodnuté v tomto zložení senátu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že právny predchodca sťažovateľky doručil 3. novembra 2014 súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie, v ktorom sa domáhal proti spoločnosti [REDACTED]

(ďalej len „povinný v 1. rade“), [REDACTED] (ďalej len „povinní v 2. a 3. rade“), spoločne a nerozdielne vymožená istiny v sume 2 000 187,02 € s úrokmi z omeškania v sume 3 882,04 €, trov právneho zastúpenia v exekučnom konaní v sume 5 344,38 € a súdneho poplatku v sume 16,50 €. Exekučným titulom, ktorý právny predchodca sťažovateľky k návrhu na vykonanie exekúcie priložil, bola notárska zápisnica č. N 108/2013, NZ 9034/2013, NCRI 9257/2013 spísaná 20. marca 2013 notárkou JUDr. Darinou Sčensnou, obsahujúca súhlas všetkých povinných s jej vykonateľnosťou (ďalej len „notárska zápisnica“).

4. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 2 Er 640/2014-93 zo 16. júna 2015 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Poukázal na skutočnosť, že Okresný súd Prešov uznesením sp. zn. 1 R 6/2013 z 22. júla 2013 povolil reštrukturalizáciu povinného v 1. rade, a preto podľa § 114 ods. 1 písm. b) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 28. februára 2017 (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) nemožno vo vzťahu k predmetnej pohľadávke začať exekučné konanie.

5. Vo vzťahu k povinným v 2. a 3. rade okresný súd konštatoval, že zo zmluvy o úvere č. 431 020 5405 z 20. augusta 2009 v znení jej neskorších dodatkov vyplýva, že „*dlžník môže požiadať veriteľa o poskytnutie úveru až po tom, ako dôjde k splneniu podmienok čerpania... Jednou z podmienok... je predloženie originálu notárskej zápisnice zohľadňujúcej Dodatok č. 5 k Zmluve o uznaní záväzku dlžníkom (povinný v 1./ rade) a ručiteľmi (povinný v 2./ a 3./ rade) so súhlasom s jej vykonateľnosťou...*“. Bez predloženia originálu spísanej notárskej zápisnice povinný v 1. rade nemohol oprávneného ani požiadať o poskytnutie peňažných prostriedkov. Z uvedeného podľa okresného súdu vyplýva, že notárska zápisnica bola spísaná skôr, ako povinný v 1. rade vôbec mohol požiadať o poskytnutie úverového rámca. Okresný súd uviedol, že podstatou inštitútu uznania dlhu ako jedného zo zabezpečovacích inštitútov je založenie vyvrátiteľnej domnienky trvania dlhu v čase jeho uznania. Je zřejmé, že dlh musí v čase uznania existovať. V danom prípade

však uznávaný dlh v čase spísania notárskej zápisnice ešte neexistoval a jeho výška nebola určená, preto takýto dlh nebolo možné platne uznať v zmysle § 323 ods. 1 Obchodného zákonníka. Podľa okresného súdu dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je absolútne neplatný právny úkon, a preto povinní v 1., 2. a 3. rade nemohli svojím konaním v notárskej zápisnici platne uznať dlh a zároveň súhlasiť s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Takýmto konaním by bolo odňaté ich právo namietat' výšku uznaného dlhu v čase uznania, pretože dlh nebol dostatočne do budúcnosti určiteľný a nebolo možné predpokladať, či určité okolnosti v podobe jeho reálneho čerpania nastanú.

6. Na odvolanie právneho predchodcu sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 4 CoE 73/2015-135 z 29. novembra 2016 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Ako dôvodnú vyhodnotil odvolaciu námietku, podľa ktorej v čase podania návrhu na vykonanie exekúcie bolo reštrukturalizačné konanie povinného v 1. rade ukončené s účinkami od 15. februára 2014, a teda exekučné konanie bolo iniciované až po skončení reštrukturalizačného konania. V priebehu odvolacieho konania došlo k vyhláseniu konkurzu na majetok patriaci povinnému v 1. rade. Ústavný súd však uznesením č. k. I. ÚS 303/2016-26 zo 4. mája 2016 odložil vykonateľnosť právoplatného uznesenia Okresného súdu Prešov č. k. 2 R 1/2015-497 z 8. januára 2016, čo malo za následok odklad účinku vyhlásenia konkurzu na majetok povinného v 1. rade. Z týchto dôvodov sa krajský súd zaoberal materiálnou vykonateľnosťou notárskej zápisnice.

7. V tejto súvislosti konštatoval, že predmet plnenia musí byť v notárskej zápisnici, pokiaľ má splňať podmienky materiálnej vykonateľnosti, stanovený presne. To znamená, že musí byť určitý alebo aspoň určiteľný na základe objektívnych kritérií. Poukázal na znenie notárskej zápisnice, podľa ktorej záväzok povinného v 1. rade spočíval v povinnosti *„zaplatiť osobe oprávnenej sumu rovnajúcu sa poskytnutému a nesplatenému čerpaniu úverového rámca do celkovej výšky istiny najviac 2 200 000 eur poskytnutého na základe zmluvy o úvere a príslušenstvo najneskôr do 20.03.2014... najneskôr v príslušný deň splatnosti podľa článku 5 zmluvy o úvere zaplatiť oprávnenej osobe všetky sumy, ktoré budú splatné v taký deň na základe zmluvy o úvere alebo v súvislosti s ňou...“*. Z citovanej

formulácie krajský súd vyvodil, že „v danom prípade notárska zápisnica nepredstavuje materiálne vykonateľný exekučný titul, lebo predmet plnenia nie je jednoznačne určený a je len stanovená maximálna výška istiny, pričom príslušenstvo je definované všeobecne bez akejkoľvek špecifikácie.“. Z uvedených dôvodov rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

8. V ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka namieta, že krajský súd svoje rozhodnutie založil na inom právnom posúdení veci ako súd prvej inštancie. Na rozdiel od okresného súdu, podľa ktorého dlh v čase spísania notárskej zápisnice ešte neexistoval, krajský súd konštatoval, že dlh nebol v notárskej zápisnici jednoznačne určený. Sťažovateľka sa k tomuto záveru, ktorý je podľa jej názoru v hrubom rozpore s objektívnym právom, nemala možnosť relevantne vyjadriť. Napadnuté rozhodnutie preto považuje za tzv. prekvapivé rozhodnutie v zmysle judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 407/2016 alebo III. ÚS 171/06). Už len z tohto dôvodu je nevyhnutné ho zrušiť.

9. Sťažovateľka ďalej uvádza, prečo považuje záver o materiálnej nevykonateľnosti notárskej zápisnice z dôvodu jej neurčitosti za neudržateľný. Sporná notárska zápisnica totiž obsahovala uznanie záväzku z kontokorentného úveru. Podľa sťažovateľky ide o bankový produkt, ktorý je založený na priebežnom debetnom čerpaní peňažných prostriedkov z podnikateľského bankového účtu na účely financovania nedostatkov v peňažných tokoch dlžníka. Čerpanie a splácanie úveru sa uskutočňuje vždy priebežne v reálnom čase, pričom úver môže byť opakovane čerpaný a splácaný. Kontokorentný úver tak nepredstavoval jednorazové poskytnutie sumy vo výške 2 200 000 €, ale išlo o tzv. debetný rámec, v rámci ktorého mohol dlžník čerpať finančné prostriedky podľa potreby až do konečného dňa splatnosti. Vzhľadom na podstatu kontokorentného úveru nie je uvedenie presnej výšky vyčerpaného kontokorentného úveru v deň spísania notárskej zápisnice objektívne možné. Dlžník totiž mohol čerpať úver kedykoľvek počas trvania úverového rámca (aj v deň spísania notárskej zápisnice) až do dohodnutej výšky istiny 2 200 000 €. Presná istina závisí výlučne od rozhodnutia dlžníka, ktorý môže napr. celý úver čerpať, následne ho splatiť a opätovne čerpať. Jednotlivé čerpania úveru však nepredstavujú samostatné pohľadávky, ktoré by čerpaním a splácaním vznikali a zanikali. Ide vždy o jednu úverovú pohľadávku, ktorá je riadne spôsobilá na uznanie formou notárskej zápisnice.

10. Akceptovaním názoru krajského súdu by podľa sťažovateľky bola *ad absurdum* vylúčená akákoľvek možnosť uznať záväzok z kontokorentného úveru. Uznanie záväzku z kontokorentného úveru však musí byť možné, pričom číselné vyjadrenie maximálnej istiny úveru (2 200 000 €) je dostatočne určité. Veriteľ tak má právom aprobovanú možnosť vymáhať svoju pohľadávku do výšky istiny 2 200 000 € (suma vyplývajúca z notárskej zápisnice) a prípadné výhrady k výške vymáhanej pohľadávky majú byť vyriešené v konaní o námietkach, a nie v procese udeľovania poverenia na vykonanie exekúcie. Nepravdivé je podľa sťažovateľky aj tvrdenie krajského súdu o nedostatočnej špecifikácii príslušenstva, keďže jeho výška vyplývala zo zmlúv, ktoré boli prílohou notárskej zápisnice.

11. Podstata sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedala povinnosť krajského súdu nezávisle a nestranne konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sťažovateľka namietala, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu teda predpokladalo, že sa jej táto ochrana v relevantnej kvalite poskytne. To v sťažovateľkinom prípade znamenalo, že odvolací súd mal pri aplikácii § 41 ods. 2 písm. c) a § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok v znení účinnom do 31. marca 2017“) vychádzať z racionálnej argumentácie, ktorá vylučuje akúkoľvek ľubovôľu vo výklade (IV. ÚS 214/04). Namiesto toho uvedený súd interpretoval a aplikoval citované ustanovenia nesprávnym spôsobom, ktorý možno považovať za arbitrárny a zároveň zasahujúci do princípu právnej istoty sťažovateľky ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 335/06, III. ÚS 264/05). Za arbitrárny považuje sťažovateľka súdmi prijatý výklad preto, lebo popiera účel a význam právnej normy.

12. Sťažovateľka preto navrhla, aby ústavný súd nálezom konštatoval porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, napadnuté uznesenie zrušil a priznal jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Vyjadrenia účastníkov konania a zúčastnených osôb

13. Ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie požiadal krajský súd o vyjadrenie. Krajský súd sa k veci vyjadril podaním sp. zn. Spr 69/19 doručeným ústavnému súdu 8. marca 2019. Predsedníčka krajského súdu vo vyjadrení uviedla, že odvolací súd konal v medziach svojej právomoci a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, majú oporu v obsahu spisového materiálu a dávajú odpovede na nastolené odvolacie otázky. Závery krajského súdu nepovažuje za neodôvodnené. Pripojila tiež stanovisko predsedníčky senátu, ktorý vo veci rozhodoval. Obsahom tohto stanoviska je rekapitulácia napadnutého rozhodnutia a dôvodov v ňom uvedených. V závere vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

14. K vyjadreniu predsedníčky krajského súdu zaujala na základe výzvy ústavného súdu prostredníctvom právneho zástupcu stanovisko sťažovateľka. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 2. decembra 2019 na úvod uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Ďalej upozornila na nedávny nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 427/2018 z 13. decembra 2018, podľa ktorého notárska zápisnica ako exekučný titul je prejavom autonómie vôle subjektov súkromného práva a má prispievať k právnej istote, pričom súdne zásahy do tejto slobody by mali byť reštriktívne. Následne sa vyjadrila k trom okruhom, a to k argumentom, že a) notárska zápisnica nie je spôsobilým exekučným titulom z dôvodu jej materiálnej vykonateľnosti, že b) v čase uznania dlhu ešte dlh neexistoval a že c) povolenie reštrukturalizácie bránilo tomu, aby mohla byť začatá exekúcia.

15. K otázke a) materiálnej vykonateľnosti zápisnice uviedla, že najdôležitejšou náležitosťou notárskej zápisnice je súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou. V danom prípade povinní v 1., 2. a 3. rade vyjadrili tento súhlas v čl. VII notárskej zápisnice. Až tento prejav vôle robí z notárskej zápisnice verejnú listinu spôsobilú na nútený výkon povinnosti. Žiadne iné podmienky vykonateľnosti notárskej zápisnice, než tie, ktoré sú obsiahnuté v § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, nemožno vyvodiť. Notárska zápisnica spĺňa všetky podmienky vyžadované zákonom a nadväzujúcou

judikatúrou, pretože obsahuje: právny záväzok (povinnosť vrátiť úver, ktorý už bol povinnému v 1. rade v čase vzniku zápisnice poskytnutý), vyznačenie oprávnenej osoby a povinných osôb, právneho dôvodu (úverová zmluva v znení 7 dodatkov), predmetu (vrátenie úveru spolu s príslušenstvom) a času plnenia (do 20. marca 2014). Neexistuje právna prekážka brániaca výkonu tejto zápisnice. Všeobecné súdy hrubo dezinterpretovali relevantné zákonné ustanovenia.

16. K tvrdeniu, že b) notárska zápisnica je neplatným právnym úkonom, pretože dlh v čase uznania ešte neexistoval, uviedla, že tento názor je neudržateľný. Zo zmluvy o úvere ako konsenzuálneho kontraktu a ručiteľského vyhlásenia vyplýva, že v čase udelenia súhlasov s vykonateľnosťou zápisnice záväzky povinných osôb už existovali. Dodáva, že skúmanie hmotnoprávneho základu notárskej zápisnice je mimo prieskumnej právomoci exekučného súdu a pri posudzovaní sa uplatňuje prezumpcia správnosti (I. ÚS 5/2000). To, že záväzok dlžníka nebol splatný v okamihu vyhotovenia notárskej zápisnice, nemá žiaden vplyv na platnosť vyhlásení v notárskej zápisnici, ale len na jej vykonateľnosť. Je totiž podľa sťažovateľky ťažké si predstaviť, že strany spíšu notársku zápisnicu bez súhlasu povinného s jej vykonateľnosťou a on súhlas udelí až v čase, keď bude v reálnom omeškaní [poukazuje pritom na článok ČENTÍK, T. Exekučná notárska zápisnica v aplikačnej praxi (a jej deformácie). In: *Ars notaria* č. 2/2017, s. 8.]. Ak dlžník v prítomnosti notára súhlasí s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, predpokladá sa, že sú mu známe dôsledky, ktoré môže toto vyhlásenie priniesť, o čom je notárom osobitne poučený (sťažovateľka odkazuje na článok JENČOVÁ, M. K praktickému problému notárskej zápisnice o uznaní dlhu v exekučnom konaní. In: *Justičná revue* č. 6-7/2014, s. 814.). Obdobné právne závery [týkajúce sa relevancie (ne)splatnosti dlhu] podľa sťažovateľky vyplývajú z rozhodovacej praxe krajských súdov, konkrétne rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 353/2016 z 26. júla 2017, rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 22 CoE 3/2016 z 31. marca 2016, rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 142/2015 z 20. apríla 2015. Sťažovateľka pripomína, že zákonodarca postavil notársku zápisnicu na roveň vykonateľných rozhodnutí súdov s cieľom zjednodušiť právne zabezpečenie a následnú vykonateľnosť konkrétne definovaných práv oprávnených osôb. Ak zákonodarca priznal notárskej zápisnici silu exekučného titulu, nie je zásadne možné preskúmavať tento

exekučný titul; takýto prieskum by znamenal prekročenie tenkej, ale precízne definovanej hranice právomoci exekučného súdu. Nepriaznivým následkom zamietnutia žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie by bolo dramatické zhoršenie vymožitelnosti práva oprávneným. Sťažovateľka by si musela pohľadávku uplatniť na súde až niekoľko rokov po jej splatnosti. V takýchto prípadoch dochádza k zbytočnému zahlcovaniu súdov a flagrantnému porušeniu právnej istoty veriteľov a eventuálne aj zamietnutiu žaloby z dôvodu premlčania pohľadávky. V závere poukazuje na odlišné stanovisko bývalého ústavného sudcu Milana Ľalíka k veci sp. zn. I. ÚS 261/2015 z 10. júna 2015.

17. K tvrdeniu o nemožnosti exekúcie z dôvodu prebiehajúcej reštrukturalizácie povinného v 1. rade sťažovateľka uviedla, že reštrukturalizácia bola ukončená ešte pred podaním návrhu na vykonanie exekúcie, čo vyplývalo z verejne dostupného oznamu konkurzného súdu o ukončení reštrukturalizácie.

18. Vzhľadom na to, že v priebehu konania o ústavnej sťažnosti (1. marca 2019) nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý sa v zmysle § 246 ods. 1 a 2 použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, zaslal ústavný súd dodatočne ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde na vyjadrenie zúčastneným osobám.

19. Dňa 20. januára 2019 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie spoločnosti [REDAKOVANÉ], správcu konkurznej podstaty úpadcu – povinného v 1. rade (ďalej len „správca konkurznej podstaty“), právne zastúpenej Mgr. Zuzanou Gregáňovou, advokátkou, Dopravná 6, Levice. Povinný v 1. rade sa plne stotožnil s ústavnou sťažnosťou sťažovateľky v časti týkajúcej sa rozhodnutia krajského súdu vo vzťahu k povinným v 2. a 3. rade. Vo vzťahu k povinnému v 1. rade však uvádza, že výkon exekúcie a uspokojenie pohľadávky v čase vydania napadnutého rozhodnutia (29. novembra 2016) už neboli možné. Dňa 14. januára 2016 bolo v Obchodnom vestníku č. 8/2016 publikované uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 2 R 1/2015-497 z 8. januára

2016, ktorým súd zastavil reštrukturalizačné konanie proti povinnému v 1. rade a vyhlásil konkurz na jeho majetok. Vyhlásenie konkurzu bolo podľa § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii prekážkou začatia konania o výkon rozhodnutia alebo exekučného konania. Už začaté konania sa mali zo zákona zastaviť. Krajský súd preto vo veci odvolania proti uzneseniu okresného súdu už proti povinnému v 1. rade nemohol konať pre zastavenie exekučného konania zo zákona. Správca konkurznej podstaty sa o odvolaní a napadnutom rozhodnutí krajského súdu dozvedel až 13. marca 2017, keď mu bolo toto rozhodnutie doručené. Podnet na začatie konania a ani súhlas s jeho pokračovaním nedal.

20. Správca konkurznej podstaty ďalej uvádza, že 25. februára 2016 mu bola doručená prihláška pohľadávky sťažovateľky, ktorou si v konkurze uplatnila zabezpečenú pohľadávku vo výške 2 000 187,02 € (istina), vo výške 98 119,93 € (úrok), vo výške 259 468,71 € (úrok z omeškania), celkovo teda sumu 2 357 775,66 €. Uplatnená pohľadávka spolu so zabezpečením boli v konkurze zistené. Správca konkurznej podstaty sa domnieva, že ide o totožnú pohľadávku, aká bola predmetom návrhu na vykonanie exekúcie z 30. októbra 2014. V závere dodáva, že predbežné opatrenie ústavného súdu vydané vo veci sp. zn. I. ÚS 303/2016 zaniklo právoplatnosťou nálezom sp. zn. I. ÚS 303/2016 z 13. decembra 2016, a to 3. marca 2017. Uvedené predbežné opatrenie malo za následok pozastavenie účinkov vyhlásenia konkurzu, a nie ich zrušenie, a preto ochrana pred individuálnym uspokojením veriteľov úpadcu podľa § 44 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ostala zachovaná aj počas obdobia platnosti dočasného opatrenia (4. mája 2016 – 3. marca 2017).

21. Podaním doručeným ústavnému súdu 22. januára 2020 sa k ústavnej sťažnosti prostredníctvom svojho právneho zástupcu JUDr. Mariána Gelenekyho, advokáta, Garbiarska 20, Stará Ľubovňa, vyjadrili povinní v 2. a 3. rade ako zúčastnené osoby. Vo vyjadrení poukázali na to, že 25. novembra 2019 bol vyhlásený konkurz na povinnú osobu v 2. rade (oznámenie o vyhlásení konkurzu bolo zverejnené 2. decembra 2019) a 13. decembra 2019 bol vyhlásený konkurz na povinnú osobu v 3. rade (oznámenie o vyhlásení konkurzu bolo zverejnené 19. decembra 2019). V zmysle § 167f ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii je vyhlásenie konkurzu dôvodom na zastavenie exekučného

konania. Z uvedeného povinní v 2. a 3. rade vyvodzujú nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na ich strane.

22. Ústavný súd zaslal vyjadrenia zúčastnených osôb právnomu zástupcovi sťažovateľky a umožnil mu opäť sa k nim vyjadriť. Právny zástupca sťažovateľky žiadne ďalšie vyjadrenie v lehote nezaslal.

23. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania a zúčastnených osôb, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

24. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

25. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

26. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie ústavnej konformity výkladu zákonných ustanovení § 41 ods. 2 písm. c) a § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 krajským súdom, ktorý v konkrétnom prípade viedol k zamietnutiu žiadosti exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, ktorá mala smerovať k vymoženiu pohľadávky sťažovateľky. V rovine podústavného práva riešili všeobecné súdy otázku materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice, ktorou zúčastnené osoby v pozícii dlžníka, resp. ručiteľov uznali záväzok zaplatiť právnej predchodkyňi sťažovateľky *„sumu rovnajúcu sa poskytnutému a nesplatenému čerpaniu úverového rámca*

do celkovej výšky istiny najviac 2 200 000 € poskytnutého na základe zmluvy o úvere a príslušenstvo najneskôr do 20. 03. 2014“. Predmetom notárskej zápisnice bolo teda uznanie záväzku dlžníka a ručiteľov z kontokorentného úveru poskytnutého právnu predchodkyňou sťažovateľky a súhlas s priamou vykonateľnosťou tohto záväzku.

27. Podľa krajského súdu takto formulovaný predmet plnenia stanovený len maximálnou výškou istiny a nešpecifikovaným príslušenstvom nebol jednoznačne určený, a preto notárska zápisnica nie je materiálne vykonateľným exekučným titulom. Podľa sťažovateľky tento výklad popiera účel a význam právnej normy, keďže zákonodarca postavil notársku zápisnicu na roveň vykonateľných rozhodnutí súdov s cieľom zjednodušiť právne zabezpečenie a následnú vymožitelnosť práv oprávnených osôb. Akceptovaním súdneho výkladu v danej veci by bola *ad absurdum* vylúčená akákoľvek možnosť uznať záväzok z kontokorentného úveru, pretože predmet plnenia nie je v týchto prípadoch možné stanoviť inak než maximálnou výškou istiny. Uznanie záväzku z kontokorentného úveru však musí byť možné. Uvedený výklad bol navyše prekvapivý, keďže si ho osvojil až krajský súd a sťažovateľka nemala možnosť na neho reagovať. Sťažovateľka tiež s poukazom na prezumpciu správnosti notárskej zápisnice spochybňuje právomoc exekučného súdu preskúmať jej hmotnoprávny základ. Sťažovateľka sa domnieva, že všeobecné súdy jej v dôsledku sporného výkladu neposkytli súdnu ochranu, čím porušili jej právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Ústavný súd identifikoval tri dôvody, ktorými sťažovateľka odôvodňuje porušenie svojho práva na spravodlivý proces, resp. na súdnu ochranu. V prvom rade tvrdí, že krajský súd postupoval pri aplikácii a interpretácii relevantných zákonných ustanovení extenzívne, keď v rámci prieskumu exekučného titulu podľa § 41 ods. 2 písm. c) v spojení s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 materiálne preskúmal predmet plnenia definovaný v notárskej zápisnici. Po druhé tvrdí, že jeho rozhodnutie bolo tzv. prekvapivým rozhodnutím, keďže krajský súd rozhodol na základe iných dôvodov ako okresný súd a sťažovateľka nemala možnosť sa k týmto dôvodom vyjadriť. Napokon sťažovateľka spochybňuje výklad ustanovenia § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 v časti týkajúcej sa (ne)určitosti

predmetu plnenia, ktorý považuje za odporujúci účelu právnej normy, za svojvoľný a ústavne neakceptovateľný.

29. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy sa vzťahuje aj na konanie, v ktorom exekučný súd rozhoduje o nútenom výkone (exekúcii) rozhodnutia, resp. iného exekučného titulu (I. ÚS 5/00). To isté platí aj pokiaľ ide o právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva by bolo „nepredstaviteľné, aby mal článok 6 ods. 1 do detailu popisovať procesné záruky zaistené účastníkom konania, ktoré je spravodlivé, verejné a rýchle, bez toho, aby chránil výkon súdnych rozhodnutí; konštruovať článok 6 tak, ako by sa týkal iba prístupu k súdu a priebehu konania, by pravdepodobne viedlo k situáciám nezlučiteľným s princípom vlády práva, ktorý sa zmluvné štáty zaviazali rešpektovať, keď ratifikovali dohovor“ (rozsudok pléna vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, č. 4451/70, § 34 – § 36).

30. Úloha exekučného súdu nadobúda osobitný význam v prípadoch, keď rozhoduje o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na podklade mimosúdneho exekučného titulu. Na tomto mieste je potrebné poznamenať, že aj začatie exekúcie je spôsobilé významne zasiahnuť do majetkových práv povinného, teda aj do jeho vlastníckeho práva. Takýmto zásahom je už samotné upovedomenie o začatí exekúcie, ktorým exekútor zakáže povinnému nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii (nerešpektovanie tohto zákazu je sankcionovateľné jednak v rovine civilného práva prostredníctvom odporovateľnosti úkonov, ale aj v rovine trestného práva – § 243a alebo § 239 ods. 1 Trestného zákona). Exekútor pritom môže začať vykonávať exekúciu až po udelení poverenia súdu na jej vykonanie (§ 36 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017). V prípade exekučného titulu, ktorý má pôvod v súkromnom práve, je exekučný súd garantom, že nedôjde k porušeniu základných práv účastníkov exekučného konania, ústavne chránených hodnôt alebo dôležitého verejného záujmu. Ak je totiž exekučným titulom notárska zápisnica, neexistuje pred jej vydaním žiadny ústavou garantovaný nestranný a nezávislý subjekt, ktorý by predbežne posúdil, či práva a povinnosti zahrnuté do exekučného titulu sú alebo nie sú hodné právnej ochrany, a teda

exekvovateľné (SVOBODA, K. Kdy a jak přezkoumat notářský nebo exekutorský zápis. In: *AD NOTAM* č. 5/2009, s. 161 – 164.).

31. Skutočnosť, že subjekty právneho vzťahu pri spísaní notárskej zápisnice prejavujú svoju autonómnu vôľu, neznamená vylúčenie možnosti exekučného súdu v rámci zverenej právomoci preskúmať notársku zápisnicu z hľadiska jej zákonnosti. Práve naopak, skúmanie súladu exekučného titulu so zákonom mu priamo ukladal § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Táto špecifická súdna kontrola zmluvnej autonómie subjektov súkromnoprávneho vzťahu nastupuje v situácii, keď sa jeden z nich domáha autoritatívneho vynútenia jeho obsahu. V tomto štádiu vzťah zmluvných strán stráca rýdzo súkromnoprávny charakter, pretože do neho z ich vôle vstupuje štát, a to prostredníctvom osoby ním určenej a splnomocnenej na realizovanie núteného výkonu exekučných titulov (súdneho exekútora). Rešpektovanie autonómie vôle strán znamená povinnosť exekučného súdu vykladať súkromnoprávnu dohodu zásadne v prospech zachovania v nej zakotvených práv a povinností, samozrejme za predpokladu, že pripustením exekúcie nedôjde k porušeniu princípov zákonnej alebo ústavnej hodnoty, na ktorých je potrebné trvať. Tento záver vyplýva aj z nálezu sp. zn. I. ÚS 5/00 z 13. júla 2000, v ktorom ústavný súd pripustil hmotnoprávnu analýzu notárskych zápisníc na účely kontroly dodržania zákonných či ústavných hodnôt. Vecný prieskum notárskych zápisníc explicitne umožňuje aj Exekučný poriadok v znení účinnom od 1. apríla 2017, ktorý umožňuje posúdenie notárskej zápisnice z hľadiska možného rozporu so zákonom alebo s dobrými mravmi [§ 53 ods. 3 písm. h); k tomu pozri tiež ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A., TOMAŠOVIČ, M., MOLNÁR, P. a kol. *Exekučný poriadok. Komentár*. 3. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 245.].

32. Odôvodňovanie tvrdenia o nemožnosti prieskumu mimosúdneho exekučného titulu analogickým porovnávaním s nemožnosťou skúmania súdneho rozhodnutia ako exekučného titulu nie je presné ani z dôvodu, že notárska zápisnica ako verejná listina zaznamenávajúca súkromnoprávny úkon nevyvoláva rovnaké účinky záväznosti a nezmeniteľnosti pre účastníkov a pre súd ako súdne rozhodnutie (§ 219, § 226, § 228 a § 230 Civilného sporového poriadku; pozri tiež ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A.,

TOMAŠOVIČ, M., MOLNÁR, P. a kol. *Exekučný poriadok. Komentár*. 3. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 245.). Osobitný režim posudzovania zákonnosti mimosúdnych exekučných titulov potvrdzuje aj skutočnosť, že sa pri nich (na rozdiel od exekúcie na podklade súdneho rozhodnutia) neuplatňuje lehota na vydanie poverenia v trvaní 15 dní od doručenia žiadosti exekútora. Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 (a rovnako podľa § 53 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017) táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) (notárska zápisnica) a písm. d) (vykonateľné rozhodnutie rozhodcovského súdu alebo komisie) a podľa § 39 ods. 4 (rozhodnutie, ktorým sa priznal nárok zo zmenky proti povinnému, ktorý je fyzickou osobou). Ide o exekučné tituly, pri ktorých sa poskytuje zvýšená ochrana zo strany exekučného súdu, a to jednak s ohľadom na ich mimosúdny pôvod [§ 41 ods. 2 písm. c) a d)], resp. vzhľadom na nutnosť ochrany slabšej strany právneho vzťahu (§ 39 ods. 4). Napokon aj v náleze sp. zn. PL. ÚS 115/2011 z 12. decembra 2012 ústavný súd poukázal na zvláštny význam súdneho prieskumu v prípade administratívnych rozhodnutí, teda rozhodnutí, ktoré majú mimosúdny pôvod, aj keď v tomto prípade verejnoprávny.

33. Názor sťažovateľky, že exekučný súd mal v štádiu rozhodovania o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie na podklade mimosúdneho exekučného titulu celkom rezignovať na svoju povinnosť chrániť zákonnosť (či dokonca ústavnosť) exekúcie vylúčením materiálneho prieskumu exekučného titulu, je preto nesprávny. Ak exekučný súd pri oprávnenom posudzovaní mimosúdneho exekučného titulu realizoval výklad právnej normy tak, že pritom nepoprel jej zmysel a účel, nemohol tým porušiť základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces. K tomu sa ústavný súd vyjadrí v ďalšej časti odôvodnenia.

34. Sťažovateľka porušenie svojich práv identifikovala v extenzívnom výklade § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Podľa uvedeného ustanovenia bolo možné vykonať exekúciu na podklade „*notárskych zápisníc, ktoré obsahujú právny záväzok a v ktorých je vyznačená oprávnená osoba a povinná osoba, právny dôvod, predmet a čas plnenia, ak povinná osoba v notárskej zápisnici*

s vykonateľnosťou súhlasila“. Pri materiálnom posudzovaní obsahu exekučnej notárskej zápisnice všeobecné súdy skúmali a za nedostatočné považovali vymedzenie predmetu plnenia. Materiálne vady vo vymedzení predmetu plnenia konštatoval okresný súd, ako aj krajský súd. Okresný súd považoval notársku zápisnicu za materiálne nevykonateľnú z dôvodu, že v nej uznaný dlh v čase uznania (teda v deň spísania notárskej zápisnice 20. marca 2013) ešte neexistoval a nebolo možné predpokladať, či určité okolnosti v podobe reálneho čerpania úveru nastanú.

Krajský súd v rozhodnutí napadnutom ústavnou sťažnosťou dospel k záveru, že dlh povinných v 1., 2. a 3. rade nebol v notárskej zápisnici jednoznačne určený, pretože výška istiny bola stanovená len maximálnou hranicou čerpania kontokorentného úveru. Podľa sťažovateľky bolo rozhodnutie krajského súdu prekvapivé.

35. Ústavný súd konštatuje, že zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva aj zákaz tzv. prekvapivých rozhodnutí (pozri nález sp. zn. I. ÚS 736/2016, bod 35). O prekvapivé rozhodnutie ide aj v prípade, ak inštančne nadriadený (spravidla odvolací) súd úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene. Typicky pôjde o zmenu právnej kvalifikácie relevantných skutkových zistení alebo rozhodujúcich skutkových okolností, a to za situácie, keď počas konania predchádzajúceho takejto zmene nemali strany pochybnosť o inej, dovedty zvažovanej kvalifikácii (vychádzajúc z priamej informácie súdu alebo z iných podstatných skutočností). Prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť. Samozrejme ide len o ilustratívny výpočet situácií, pričom posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností.

36. V posudzovanom prípade oba súdy pri rozhodovaní riešili otázku náležitého vymedzenia právneho záväzku v notárskej zápisnici z hľadiska jej materiálnej vykonateľnosti. Oba súdy založili svoje rozhodnutie na názore, že predmet plnenia nebol

v notárskej zápisnici vymedzený dostatočne určito, aj keď konkrétne dôvody sa mierne odlišovali. Podľa okresného súdu bol predmetom uznania neexistujúci dlh, pretože doloženie notárskej zápisnice o uznaní dlhu bolo podľa úverovej zmluvy podmienkou čerpania úveru. Pred spísaním a predložením notárskej zápisnice nebolo podľa zmluvy možné o úver ani požiadať. V uvedenom čase teda bolo podľa okresného súdu možné len predvídať, že dlh v takejto výške možno niekedy v budúcnosti vznikne, ale výška konkrétneho vzniknutého dlhu nebola určená. Okresný súd ďalej konštatoval: „*Takýmto konaním by im bolo odňaté právo namietat výšku uznaného dlhu v čase uznania, pretože dlh nie je dostatočne do budúcnosti určiteľný a nemožno predpokladať, či určité okolnosti, v podobe jeho reálneho čerpania, nastanú.*“ Sťažovateľka v odvolacom konaní namietala dezinterpretáciu zmluvy a skutočnosť, že úver bol v celom rozsahu vyčerpaný už v roku 2009, teda v čase spísania notárskej zápisnice jednoznačne existoval. Doloženie notárskej zápisnice o uznaní dlhu bolo odkladacou podmienkou prolongácie úveru, nie jeho čerpania.

37. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil z dôvodu, že notárska zápisnica nepredstavovala materiálne vykonateľný exekučný titul, lebo predmet plnenia v nej nebol jednoznačne určený, pretože bola stanovená len maximálna výška istiny a príslušenstvo bolo definované všeobecne bez akejkoľvek špecifikácie. Odkázal pritom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 5/00 z 13. júla 2000, podľa ktorého exekučný titul musí byť presný a ak sa dlžník zaväzuje na peňažné plnenie, musí byť uvedená presná suma dlhu, resp. presný spôsob jej výpočtu. Túto podmienku nespĺňa stanovenie maximálnej možnej istiny. Aj odvolací súd teda považoval za vadu exekučného titulu nedostatočné vymedzenie predmetu plnenia, avšak nie jeho neexistenciu, ale jeho volatilitu, resp. skutočnosť, že je stanovený iba maximálnou výškou, a nie konkrétnou sumou. Predmet plnenia tak nie je jednoznačne určený a jeho skutočná výška môže byť premenlivá.

38. Ústavný súd k namietanej prekvapivosti rozhodnutia krajského súdu uvádza, že posúdenie spornej notárskej zápisnice odvolacím súdom podľa § 42 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 sa v záveroch do istej miery líši od rozhodnutia prvoinštančného súdu. Za najpodstatnejšiu okolnosť však treba považovať, že odvolací súd nevychádzal zo žiadnych nových dôkazov (ku ktorým by musel v zmysle

stanoviska ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014 sťažovateľke umožniť vyjadriť sa), neaplikoval iné (nové) zákonné ustanovenie ani ho nevyložil spôsobom, ktorý by sa podstatne odlišoval od výkladu vykonaného okresným súdom, keďže sa oba sudy zhodli na materiálnej nevykonateľnosti notárskej zápisnice z dôvodu neurčitosti predmetu plnenia. Iba odlišná interpretácia totožného zákonného ustanovenia aplikovaného na zhodný skutkový stav nemôže spôsobiť prekvapivosť napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd tak v námietke prekvapivosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu nezistil porušenie základných práv, ktorých ochrany sa sťažovateľka v tomto konaní domáha.

39. Z pohľadu uplatnených námietok sťažovateľky tak považuje ústavný súd za kľúčové posúdenie tej námietky, že krajský súd pri aplikácii § 42 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 na obsah spornej notárskej zápisnice interpretoval toto ustanovenie spôsobom odporujúcim účelu právnej normy, čo sťažovateľka považuje za svojvoľný a ústavne neakceptovateľný postup.

40. Ústavný súd v už spomínanom náleze sp. zn. I. ÚS 5/00 z 13. júla 2000 vyslovil, že ak sa zákonodarca rozhodol zaviesť do právneho poriadku notársku zápisnicu ako exekučný titul, nepochybne tým prejavil záujem o posilnenie riešenia sporov medzi účastníkmi právnych vzťahov mimosúdnym spôsobom. Hlavný dôraz pritom položil na výslovný súhlas povinnej osoby s exekúciou, ktorá týmto rozhodnutím prejavila vôľu vyhnúť sa súdnemu sporu o svojom záväzku voči povinnej osobe.

V tom istom náleze ústavný súd vyslovil, že pri posudzovaní vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice a pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodnutia súdu podľa príslušných predpisov procesného práva sa uplatňujú obdobné kritéria a že preto záver o ich splnení alebo nesplnení sa v prípade exekučnej notárskej zápisnice nemôže podstatne odlišovať od záveru, ktorý by prichádzal do úvahy, ak by išlo o vykonateľné rozhodnutie súdu v rovnakej veci. Je síce možné uznať, že posudzovanie vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice môže byť v porovnaní s posudzovaním vykonateľnosti rozhodnutia súdu prísnejšie vzhľadom na to, že notárskej zápisnici ako exekučnému titulu nepredchádza súdne preskúmanie platnosti právnych úkonov účastníkov právneho vzťahu z hľadiska hmotného práva tak, ako to je v prípade vykonateľného rozhodnutia súdu, jednako táto

skutočnosť nemôže znamenať zásadnú zmenu v prístupe súdu v exekučnom konaní k exekučnej notárskej zápisnici oproti jeho prístupu k vykonateľnému súdnemu rozhodnutiu, pokiaľ ide o hodnotenie účinkov, ktoré majú ako platné exekučné tituly na právne vzťahy oprávnenej osoby a povinnej osoby.

41. Prístup krajského súdu k posúdeniu obsahu notárskej zápisnice v prejednávanej veci nepovažuje ústavný súd za svojvoľný, keďže súd v danom prípade individuálne posudzoval formuláciu právneho záväzku v nej obsiahnutého z pohľadu rovnakých materiálnych požiadaviek vykonateľnosti, aké sú určené pre súdne rozhodnutie. Určenie dlhu maximálnou možnou výškou čerpania úveru totiž podľa krajského súdu požiadavke určitosti nevyhovovalo, keďže výška vymáhaného dlhu v skutočnosti závisí od reálneho čerpania, čo je, ako poukazuje sama sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, samotnou podstatou záväzkového vzťahu z kontokorentného úveru. Takýmto spôsobom formulovaný záväzok nevytvorí o presnej výške dlhu ani o spôsobe jej výpočtu, pretože výsledný dlh závisí od vopred neodhadnuteľnej okolnosti (reálneho čerpania). Ústavný súd z pohľadu správneho pochopenia nastolenej požiadavky materiálnej vykonateľnosti nepochybuje, že ani výrok rozsudku všeobecného súdu, ktorý by žalovanému ukladal povinnosť zaplatiť sumu „do maximálnej výšky 2 200 000 € s príslušenstvom“, by z hľadiska vykonateľnosti neobstál.

42. Vo vzťahu k posudzovaniu povahy notárskej zápisnice ako exekučného titulu sa ústavný súd neodchyľuje od záverov nálezu sp. zn. II. ÚS 427/2018 z 13. decembra 2018, v ktorom zaujal názor, že exekučné súdy majú pristupovať k notárskej zápisnici z hľadiska prieskumu vykonateľnosti obdobne ako k vykonateľnému súdnemu rozhodnutiu, hoci s určitou zvýšenou mierou prísnosti, no vždy reštriktívne s vylúčením neprimeraného formalizmu. V okolnostiach prejednávanej veci však ústavný súd dospel k záveru, že právny názor krajského súdu o neurčitosti záväzku spôsobom uvedeným v konkrétnej posudzovanej notárskej zápisnici je možné považovať za ústavne súladný. Zároveň uvádza, že krajský súd v napadnutom rozhodnutí poskytol interpretáciu podústavného (jednoduchého) práva. Z pohľadu ústavnoprávneho sa v minulosti ústavný súd vyjadril k povahe prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok

porušenie označených základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou noriem tohto práva, prípadne konkurenciou interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a napokon za také možno považovať prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (I. ÚS 255/2010). To však v tejto veci ústavný súd nezistil.

43. S prihliadnutím na skôr uvedené závery považuje ústavný súd za neopodstatnené námietky sťažovateľky, že exekučný súd (či dlžník) môže spochybňovať neexistenciu či konkrétnu výšku dlhu uznaného v notárskej zápisnici (napr. v dôsledku nečerpania, resp. čiastočného vrátenia prostriedkov) až v ďalších štádiách exekučného konania, resp. sa dlžník má svojich práv domáhať v súdnom konaní žalobou o určenie. Tento postup nemôže prichádzať do úvahy vtedy, keď exekučný súd zistí také nedostatky exekučného titulu, že zamietne žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie jeho exekúcie.

44. K tvrdeniu o popretí účelu právnej normy zakotvenej v § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktorým je podľa sťažovateľky efektívne umožnenie exekúcie na základe notárskej zápisnice, ústavný súd poukazuje na to, že uvedené ustanovenie je nutné vykladať v spojení s § 44 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktorý zakotvuje súdny prieskum exekučného titulu. Jeho účelom je zabezpečenie ochrany v prípadoch, keď obsah exekučnej notárskej zápisnice nezodpovedá zákonným požiadavkám či princípom.

45. K argumentácii sťažovateľky vzťahujúcej sa na prebiehajúcu reštrukturalizáciu povinného v 1. rade, ktorou okresný súd odôvodnil nemožnosť začatia exekúcie proti nemu, ústavný súd uvádza, že túto otázku nepovažoval za spornú. Krajský súd totiž v napadnutom rozhodnutí uznal, že v tomto smere bolo posúdenie okresného súdu nesprávne (podrobnejšie pozri bod 6 tohto nálezu). Záver o materiálnej nevykonateľnosti notárskej zápisnice sa však rovnako vzťahoval aj na povinného v 1. rade a z toho dôvodu bolo rozhodnutie okresného súdu potvrdené ako vecne správne. Keďže bola otázka trvania reštrukturalizačného konania

v konaní pred všeobecnými súdmi vyriešená v prospech sťažovateľky, ústavný súd sa ňou bližšie nezaoberal.

46. Ústavný súd na záver poznamenáva, že prieskumu napadnutého uznesenia krajského súdu nebránila skutočnosť, na ktorú poukazovali vo vyjadreniach zúčastnené osoby, a to že medzičasom bol na všetky povinné osoby vyhlásený konkurz. Vyhlásenie konkurzu nie je dôvodom na zastavenie konania pred ústavným súdom, pretože konanie o ústavnej sťažnosti týkajúce sa exekučnej veci nie je exekučným konaním v zmysle § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 28. februára 2017 (resp. § 167f zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom od 1. marca 2017). Prieskumu ústavného súdu nebráni ani skutočnosť, že uvedené ustanovenia zákona o konkurze a reštrukturalizácii predpokladajú zastavenie exekučných konaní, ktorým je aj ústavnou sťažnosťou napadnuté konanie. Predmetom prieskumu ústavného súdu je otázka možného porušenia základných práv sťažovateľky skôr vydaným rozhodnutím exekučného súdu, na ktorú musí sťažovateľka dostať riadnu odpoveď. Zároveň ústavný súd poukazuje na § 167f ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, podľa ktorého môže nastať situácia, že sa na zastavenie exekučných konaní nebude prihliadať. Ústavný súd nemôže predvídať, či sa tak v budúcnosti stane alebo nie.

47. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil porušenie sťažovateľkou označených práv a jej ústavnej sťažnosti nevyhovelo, nevyhovelo ani ďalším jej procesným návrhom (návrhu na zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu a na priznanie úhrady trov konania), pretože rozhodovanie o nich sa viaže na vyslovenie porušenia základných práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu